

LETOS MINEVA 80 LET
OD IZGONA SLOVENCEV

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, DECEMBER 2021 – št. 145

80-letnica izгона Slovencev

Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica DIS

Pred 80 leti – leta 1941 – so nemški okupatorji iz Slovenije prisilno izgnali 45.000 Slovencev v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško in 7.500 v Srbijo, italijanski okupator je izgnal 35.000 ljudi v taborišča v Italijo in madžarski okupator 2.000 v taborišča na Madžarskem. Pred izgonom je šlo v begunstvo 17.000 Slovencev.

Zato v tej številki Vestnika DIS objavljamo nekaj več podatkov o zgodovini izgnancev in prizadevanjih za ohranitev zgodovinskega spomina.

VSEM DOBITNIKOM VESTNIKOV DIS IN ČLANSTVU DIS

Letos je minilo že 80 let, odkar so nas nemški, italijanski, madžarski in hrvaški okupatorji med drugo svetovno vojno izgnali iz domovine. Med njimi je bilo kar 20.000 slovenskih otrok.

Žal pa nam nobena vlada še ni priznala vsaj delne škode za izgubljeno premoženje, pričakujemo, da bomo vsaj prihodnje leto dočakali popravilo krivic.

Želim vam zadovoljne božične praznike ter srečno in zdravo novo leto.

Ivica Žnidaršič, prof.
Predsednica DIS

PREGLED ZGODOVINE SLOVENSkih IZGNANCEV IN PRIZADEVANJA ZA OHRANJANJE ZGODOVINSKEGA SPOMINA NA IZGNANSTVO

Spomladi leta 1941, pred 80 leti, so Slovenijo okupirale in razkosale štiri države: Nemčija, Italija, Madžarska in Neodvisna država Hrvaška. Največji del slovenskega ozemlja si je prisvojila Nemčija.

Cilj okupatorjev je bil uničenje slovenskega naroda kot etične enote, zato so se lotili raznih oblik raznarodovalne politike. V ta namen so takoj odstranili vsa znamenja, ki so kazala prisotnost slovenstva. Odstranili so vse slovenske napise s cest, trgov, uradov, trgovin, spremenili imena krajev v tuja, nemška imena.

Razpuščena so bila vsa slovenska društva in organizacije, ukinili so slovensko časopisje in utihniti sta morala slovenska umetniška beseda in pesem. Uničevali so slovenske knjige in knjižice. Ukinjene so bile slovenske šole in prepovedano je bilo uporabljati slovenski jezik. Spreminjali so krstna imena in priimke. Slovenci so se morali odpovedati svoji zastavi, grbu, himni in svojim praznikom.

Otroke so nasilno jemali staršem, mnogi so bili zaprti, internirani, konfinirani, poslani na prisilno delo, streljali so talce, in Slovence prisilno mobilizirali v okupatorsko vojsko.

Okupatorji so požigali vasi, rušili objekte, izkoriščali so naravna bogastva, plenili premoženje Slovencev in ga pošiljali v matične države.

V okviru nacistične raznarodovalne politike je bil eden najbolj krutih ukrepov nemškega okupatorja množičen izgon Slovencev in naseljevanje Nemcev. Na domove izgnanih Slovencev so naselili kočevske Nemce, Nemce iz Besarabije, Bukovine, Dobrudže, južnotirolske, Dalmacije, Nemce iz Bosne in Avstrije.

Najprej so izgnali slovenske učitelje, uradnike, vodje političnih strank, duhovnike, pisatelje in druge intelektualce. Prisilno so jih odvedli v Srbijo, na Hrvaško in v Bosno.

Rasno ocenjevanje

Zelo ponižujoče pa je bilo tudi rasno ocenjevanje. Od teh ocen naj bi bila odvisna usoda vsake družine. Ocenjevalne komisije so v obsoteljskem in obsavskem izgnanskem pasu rasno pregledale 70.162 oseb. V nekaj mesecih je bila rasna in politična ocenitev prebivalstva izvedena tudi na slovenskem Štajerskem, Gorenjskem in v Mežiški dolini. Kaj podobnega nemški

okupator ni storil v nobeni drugi zasedeni pokrajini.

Nasije Nemcev

Slovenci bi morali izginiti iz svoje dežele, da bi nacisti dobili prostor za naselitev kočevskih in drugih Nemcev. Med vojno so v Sloveniji naselili

mnogo skupin Nemcev tudi iz Zgornje Štajerske, Južne Bukovine, Besarabije in Dobrudže, da bi okrepili že obstoječe nemštvo in zavarovali raznarodovanje. Viri pričajo o okoli 90.000 nemških kolonistih, ki naj bi jih naselili na Slovenskem.

Za preselitev v Slovenijo je zaprosilo 11.509 kočevskih Nemcev. Njihova

Izgon je bil boleč. Fotografijo je poslala Jožica Kovič iz Škofje Loke.

Slovenski otroci v taborišču Lautenthal leta 1944

imena so bila objavljena v Uradnem listu, ki je leta 1941 izhajal v Ljubljani v italijanskem in slovenskem jeziku.

Največ pove podatek, da je Državna komisija za vojne zločine ugotovila, da je nasilje nad Slovenci izvajalo 4017 nemških in 2518 italijanskih vojnih zločincev. Vsi zločinci še do danes niso odgovarjali za svoje zločine. Italija italijanskim vojnim zločincem sploh ni sodila.

Število izgnanih Slovencev

Nemški okupator je v letih 1941 – 1945 samo iz Spodnje Štajerske, Gorenjske in Mežiške doline izgnal 63.000 Slovencev, od teh največ, kar 45.000 v nemška taborišča, ki so jih nacisti ustanovili za izgnane Slovence, 10.000 na Hrvaško in 7.500 v Srbijo. Okoli 17.000 Slovencev je pobegnilo pred izgonom.

Izgnani so bili prebivalci mest in vasi s celotnega območja Posavja, Obsotelja, severne Dolenjske ter iz 100 kilometrskega pasu po dolžini in 25 km po širini ob tedanji nemško-italijanski okupacijski meji.

Po kapitulaciji Italije leta 1943 so Nemci izgnali tudi precej Primorcev v nemška taborišča.

Nemški, italijanski in madžarski okupatorji so nasilno odgnali veliko Slovencev tudi v koncentracijska taborišča in zapore po Nemčiji, Italiji, Madžarski in Neodvisni državi Hrvaški.

Aprila leta 1942 so izgnali vse Slovence iz Avstrije, junija 1942 pa so izgnali Slovence iz slovenskega ozemlja, ki so ga med drugo svetovno vojno okupirali Madžari.

Trpljenje več kot 20.000 izgnanih slovenskih otrok

Med izgnanimi Slovenci je bilo tudi več kot **20.000 slovenskih otrok**, mlajših od 10 let. O tem se nikoli ni pisalo in govorilo.

Slovenski otroci so v izgnanstvu gledali trpljenje staršev na prisilnem delu, doživljali so poniževanja, zmerjanja, morali so opravljati razna dela, ki so jih komaj zmogli. Če so otroci iz taborišča obirali sadje, so morali med delom žvižgati, da ne bi mogli pojesti kakšnega sadeža. **Nismo se šolali**, bili smo lačni, brez zdravniške oskrbe, velikokrat so morali za vsak prekršek spati na golih cementnih tleh, in to brez odej.

Najhujši pa je bil za izgnane otroke pogled **na smrt staršev**, ki so jih zakopali v tuji zemlji.

Slovenski otroci v nemških izgnanskih taboriščih

Zlasti otroci, izgnani v Nemčijo, so v zadnjih letih doživljali **nenehne alarme**, bombardiranja, požare, bili so priče množici ranjenih, bolnih ter mrtvih.

Izgnani Slovenci so bili ob **vse premično in nepremično** premoženje. Od izgnanih Slovencev je celotno premoženje prevzela v korist naseljenih Nemcev in utrjevanje nemštva nemška naselitvena družba Deutsche Ansiedlungsgesellschaft (DAG).

Izgnanska taborišča

Himmler je sredi oktobra 1941 določil, naj v Nemčijo izgnane Slovence spravijo v taborišča, ta obdajo z žico in strogo kaznujejo vsak pobeg v domovino.

11. novembra 1941 je glavni nemški varnostni urad izdal okrožnico št. 333 z ukazom, da morajo biti izgnanska

taborišča ustrezno zastražena in v njih uveden strog režim.

Ko je Himmler izvedel, da je nekaj Slovencev iz taborišč pobegnilo, je 22. septembra 1942 odredil: „Vodje taborišč morajo o vsakem pobegu Slovencev takoj obvestiti tajno državno policijo. V taborišču je treba takoj opraviti preiskavo, kdo je vedel za pobeg in ga podpiral. Vsi moški, ki so vedeli za pobeg in ga podpirali, naj bodo v taborišču obešeni.“

To Himmlerjevo tajno povelje je bilo poslano z okrožnico št. 64 z dne 6. oktobra 1942 vsem pokrajinskim vodstvom taborišč. O tej okrožnici so govorili tudi na procesu v Nürnbergu in v zvezi z njo zaslišali priče.

Po prihodu v izgnanska taborišča so morali izgnanci skozi vrsto **ponižujočih postopkov**. Vodje koncentracijskih taborišč so hoteli taboriščnike popolnoma razčlovečiti. Taborišča so bila v starih gradovih, opustošenih samostanih, zapuščenih tovarnah, podirajočih se stavbah in zasilnih barakah. Ležišča so bila skupna in tudi po trinadstropna. Pogradi niso bili ločeni med seboj, ampak so bile to ogromne police. Spali so brez odej, prostorov niso ogrevali, onemogočena je bila osnovna higiena. Hrana je bila zelo slaba. Lakota je naj-

bolj prizadela več kot 20.000 slovenskih izgnanskih otrok.

Prisilno delo

Nacisti so slovenske izgnance izkoriščali kot ceneno delovno silo za najtežja dela. Prisilno so delali v rudnikih, kamnolomih, tovarnah, pri graditvi cest in železnic in na kmetih, dekleta so iz taborišč pošiljali za dekleta k nemškim družinam. Prisilno so delali tudi otroci.

Naše društvo je zbralo podatke o 18.000 slovenskih izgnancev prisilnih delavcev.

Slovenski izgnanci naj bi do smrti kot sužnji v korist večvrednega nemškega naroda, kot je ukazal **Göring**: »Ne ubiti, naj se na delu mučijo do smrti.«

V izgnanstvu so morali delati tudi otroci. Na sliki so Franc Žičkar, Stanko Strne in Franc Matoz iz Leskovca.

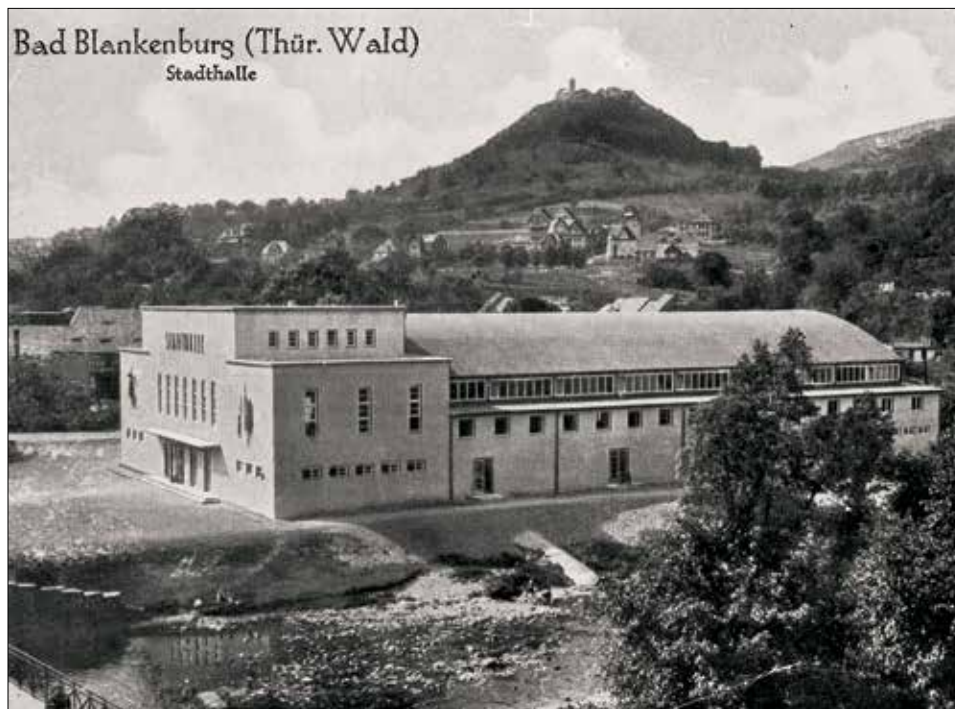
V zapuščeni tovarni porcelana v Rudolstadtu je bilo taborišče za slovenske izgnance iz Bučke, Rake in drugih krajev Dolenjske. Tudi družina Žnidaršičevih je bila v tem taborišču.

Taborišče Gerlachsheim, v katerem so bili izgnani koroški Slovenci iz matične domovine.

Sedaj to taborišče, ki je bilo v opuščeni tovarni porcelana, podirajo (2021).
(Foto: Zdenka Kaplan)

Nemško mesto Bad Blankenburg, kjer je bilo kazensko taborišče za slovenske izgnance.

Italijansko nasilje in okupacija dela Slovenije

Italijanski general Mario Robotti je dejal: »Ubija se premalo.« Italijanski okupator je med drugo svetovno vojno nadaljeval teror nad slovenskim prebivalstvom, ki ga je izvajal med obema vojna, saj so bili Slovenci že od vsega nastanka fašizma njihova tarča in deležni najrazličnejših oblik nasilja in zatiranja.

Po rapalski pogodbi je bilo po prvi svetovni vojni k Italiji priključeno precej slovenskega ozemlja s 370.000 Slovenci.

Iz Julijske krajine je po letu 1920 zaradi fašističnega nasilja emigriralo ali bilo nasilno izgnanih okrog 100.000 Slovencev: 70.000 v Kraljevino Jugoslavijo, 30.000 pa v Južno Ameriko, predvsem Argentino in Avstralijo.

Benito Mussolini je že leta 1920 na množičnem zborovanju v Pulju dejal: »V odnosih z raso, kakršna je slovanska, torej manjvredna in barbarska, moramo izbirati politiko palice in »Jadransko morje, ki je naš zaliv, mora za uresničitev sredozemskih sanj priti iz rok nižje rase, kakršna je slovanska, v naše roke.«

Od leta 1920 je bil v Italiji slovenski jezik prepovedan. Italijanski učitelji so pljuvali v usta učencem, če so govorili slovensko. Že leta 1929 ni bilo na Primorskem nobene slovenske šole več.

Zločinsko delovanje italijanskih oblasti se je v času druge svetovne vojne razširilo na novo zasedeno ozemlje, Ljubljansko pokrajino. Tudi naše glavno mesto, Ljubljano, so ogradili z bodečo žico, dolgo 30 kilometrov, stražami, stolpi in bunkerji. Nihče ni smel in mogel iz mesta ne v mesto.

Nasilje NDH – ustašev

Premalo se ve o zločinih, ki jih je naredila v Sloveniji NDH – Neodvisna država Hrvaška med drugo svetovno vojno. V zasedenih slovenskih vaseh so ustaši neusmiljeno pobijali, v vasi Planina so v enem dnevu pobili vse slovenske moške. Hvalili so se s košaro oči in jeziki pobitih okoli pasu.

Vsega tega ne obnavljamo iz sovraštva do tistih, ki so nam gorje povzročili, pač pa zato, da bi naša tragedija in tragedija drugih evropskih narodov – žrtev nacizma in fašizma v zgodovinskem spominu dobila primerno mesto, in da bi mlade generacije naslednic agresorskih držav v drugi svetovni vojni poznale ta del zgodovine.

prof. Ivica Žnidaršič,
predsednica DIS

ANKETE MED MLADIMI

Mlade generacije vedo malo o drugi svetovni vojni in o zločinih fašizma in nacizma.

Pred leti so Nemci delali anketo med mladino, staro med 14 do 18 let, ki je pokazala, da 65 odstotkov mladih ne ve, kdaj se je začela druga svetovna vojna, in samo 29 odstotkov mladih ve, koliko je bilo žrtev, in 31 odstotkov ve, kaj je Auschwitz.

Zanimiva je bila tudi **anketa v Angliji** med mladimi, starimi 15 let. Po tej anketi je vsak dvajseti šolar menil, da je bil Hitler nogometni trener.

Vsak šesti najstnik je napisal, da je bil Auschwitz tematski park, 40 odstotkov pa jih ni vedelo, kdaj se je končala druga svetovna vojna.

Leta 2017 sem bila povabljen na ljubljansko osnovno šolo, kjer so bili zbrani učenci 9. razreda več ljubljanskih šol. Pred mojim govorjenjem o drugi svetovni vojni in izgonu Slovencev sem prosila ravnatelja, če smem najprej narediti majhno anketo z naslednjimi vprašanji:

- Ali veste, kdaj se je začela druga svetovna vojna?
- Ali veste, kdo je okupiral Slovenijo?
- Ali veste, koliko je bilo izgnanih Slovencev?
- Ali veste, kam so bili izgnani?

Nihče ni napisal vseh držav, ki so okupirale Slovenijo. Nihče ni vedel vsaj približno, koliko Slovencev je bilo izgnanih.

Zelo pomembno je, da se mladi skozi šolanje seznani, kdo je bil v drugi svetovni vojni žrtev in kdo agresor.

O ustanovitvi in delovanju Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 za ohranjanje zgodovinskega spomina na izgnanstvo

Že v prvem letu nastajanja samostojne Slovenije se je **9. junija 1991** zbralo na gradu Rajhenburg v Brestanici pri Krškem okrog 8000 slovenskih izgnancev, prisilnih delavcev in beguncev in ustanovili smo **Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945**. Hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg so bili leta 1941 eno največjih zbirnih taborišč za izgon Slovencev. Zato je bila ta ustanovitev v tem kraju.

Po združitvi Nemčije in osamosvojitvi Slovenije smo slovenski izgnanci in begunci začeli terjati, da nam krivice popravijo. Za uveljavljanje pravic slovenskih izgnancev smo napisali desetine pisem, peticij in gradiv z zahtevami, naslovljenimi na organe slovenske države, na nemškega kanclerja in na razne organe nemške države.

Na podlagi zbranih podatkov in zahtev Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, je bilo sprejetih več zakonov (Zakon o žrtvah vojnega nasilja, Zakon o skladu za poplačilo odškodnin žrtvam vojnega in povojnega nasilja).

O doseženih pravicah so objavljene informacije v posebni brošuri.

Ostalo je odprto le še vprašanje poravnave odškodnin za premoženje in nepremično premoženje, ker je Nemčija poravnala le 2 odstotka vojne škode in je sramota, da Slovenija ne izterja vojne škode od Nemčije.

OHRANJANJE ZGODOVINSKEGA SPOMINA

Poleg prizadevanj za urejanje pravic slovenskih izgnancev skrbi naše društvo za ohranjanje zgodovinskega spomina.

V tem okviru je DIS že od leta 1992 izhaja časopis Vestnik DIS in je od tedaj izšlo 132 števil, izdan je bil zbornik Izgnanci in napisani knjigi Nekaj o vojni škodi in pravicah – zgodovinska, pravna in humanitarna dejstva ter Z javno besedo do pravic. Izšle so tri knjige Spominov in pričevanj ter več brošur, zloženik in slikanic. Letos je izšla knjiga »Kako smo dosegli odškodnine za prisilno delo slovenim izgancem«.

Objavljenih je 488 spominov in pričevanj izgnancev in prisilnih delavcev. Izdali smo tudi brošuro o izgonu Slovencev z ozemlja, ki so ga okupirali Madžari in izgona iz dela Kozjanskega.

EVROPSKI MUZEJ NA GRADU RAJHENBURG

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 pa je **26. januarja 2016** odprlo na gradu Rajhenburg zametek Evropskega muzeja o nasilju fašizma in nacizma, kjer je prikazalo tudi nasilje nad slovanskimi narodi: Poljaki, Čehi, Slovaki, Rusi, Belorusi, Ukrajinci, Srbi, Hrvati in Slovenci v Avstriji in Italiji. Svetovna javnost v Evropi in

zlasti v Ameriki misli, da so na pojem holokavst vezani samo Judje, Romi in Sinti. Zato smo na gradu Rajhenburg predstavili fašistično in nacistično nasilje nad slovanskimi narodi.

Nikjer v Evropi ni take razstave, zato bi želeli, da grad Rajhenburg postane Evropski muzej o žrtvah fašizma in nacizma.

O tej razstavi DIS je tudi izšla brošura v slovenskem in angleškem jeziku.

RAZSTAVA DIS O IZGONU SLOVENCEV

Za ohranjanje zgodovinskega spomina imamo izdelavo razstavo o izgonu Slovencev, ki obsega 39 panojev. Razstava je opremljena tako, da je prenosna in enostavna za postavitev v vsak malo večji prostor.

To razstavo smo imeli po mesec dni: na Hrvaškem, na Češkem, na Slovaškem, v Avstriji, Srbiji in po Sloveniji.

Stalni razstavi o izgonu Slovencev pa sta na gradu v Sevnici in na gradu Rajhenburg.

OBNOVA NAJVEČJEGA ZBIRNEGA TABORIŠČA ZA IZGON SLOVENCEV

Naše društvo je obnovilo največje zbirno taborišče za izgon Slovencev, grajske hleve in konjušnice v Brestanici, od koder je šlo v izgon več kot 63.000 Slovencev. Del tega taborišča je sedaj v lasti Eurosada, del pa smo ohranili kot spominski objekt. Če tega ne bi naredili v Društvu izgnancev Slovenije, tega objekta ne bi bilo več, ker bi ga podrli.

O obnovi tega taborišča smo izdali posebno brošuro.

KAJ ŠE ORGANIZIRA DIS ZA OHRANJANJE ZGODOVINSKEGA SPOMINA?

Prirejamo:

- prireditve ob 7. juniju, dnevu izgnancev, na katere prihaja po več tisoč ljudi;
- pohode ob nemško-italijanski okupacijski meji in okupacijski meji NDH;
- pohode po vaseh izgnanih Kozjancev;
- sestanke članov in svojcev DIS vsako leto v 84 krajih v Sloveniji;
- informativne in novinarske konference.

Poleg naštetega imamo tudi 35 društvenih praporov.

INFORMACIJSKI CENTER DIS

Na sedežu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, v Ljubljani, Einspielerjeva 6, deluje tudi **Informacijski center DIS**, kjer se hranijo vsi dokumenti o prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtv fašizma

Sestanek komisije za mednarodno dejavnost pri IO DIS. Od leve proti desni: Marjeta Pešec, dr. Milan Jazbec, Vera Izaković, Zdenka Simčič in Gregor Kaplan, predsednik komisije (23. 2. 2010), (foto: I Žnidaršič).

in nacizma v letih 1920–1945, o Mednarodni konferenci o skrbi za izgnance in begunce iz leta 2010 in vsi referati, fotografije in filmski zapiski teh dogodkov in sej Mednarodnega odbora.

V Informacijskem centru so podatki o vojni škodi okupatorjev, o popisu vojne škode in zakonih, ki so bili sprejeti v letih 1945 in 1946 ter odobreni vojni škodi na mirovnih in reparacijskih konferencah ter o dobljeni vojni škodi.

MEDNARODNA DEJAVNOST DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE

I.

Uspeli smo povezati sorodna evropska društva, ki vključujejo žrtve fašizma in nacizma in organizirati prvi Evropski kongres izgnancev in beguncev, žrtv fašizma in nacizma v letih 1920 do 1945, ki je bil 6. 6. 2009 v Sloveniji, v Ljubljani. Na tem kongresu je bilo 4000 udeležencev.

Na kongresu smo dali tudi pobudo, da postane grad Rajhenburg v Brestanici pri Krškem Evropski muzej žrtv fašizma in nacizma.

Na kongresu smo ustanovili tudi Mednarodni odbor izgnancev in beguncev, ker do tedaj v Evropi ni bilo takega odbora, ker so delovali samo odbori za koncentracijske taboriščnike.

Že leto po kongresu 2010 smo organizirali zopet v Ljubljani Mednarodno konferenco o skrbi za izgnance in prisilne delavce ter sprejeli tudi Pravila in sestav tega Mednarodnega odbora.

Ta Mednarodni odbor ima domicil pri Društvu izgnancev Slovenije. Sestaja se pa vsako leto v drugi državi članici.

Leta 2011 je bil sestanek v Ljubljani, leta 2012 v Kijevu v Ukrajini, leta 2013 v Rusiji v Moskvi, leta 2014 na Slovaškem, v Bratislavi, leta 2015 na Češkem v Pragi, leta 2016 v Srbiji v Beogradu, leta 2017 je bil sestanek v Avstriji, leta 2019 pa je bil sestanek tega Mednarodnega odbora v Ljubljani, 21. 9. 2019

O vsakem sestanku Mednarodnega odbora izdamo brošuro z vso vsebino, vsebino referatov in vsebino pisem, ki jih s teh sestankov pošiljamo predsednikom evropskih držav, Evropski uniji, Organizaciji združenih narodov in Odboru za spominjanje na holokavst.

Na ta način vplivamo na večje vedenje o nasilju nad slovanskimi narodi, opozarjamo naj storijo več za preprečevanje novih fašističnih in nacističnih organizacij, pišemo o nujnosti večje skrbi za ostarele žrtve fašizma in nacizma ter preprečevanje vojn.

Leta 2017 je Mednarodni odbor izgnancev in beguncev, žrtv fašizma in nacizma v letih 1920–1945 postal član Inštituta za spominjanje na grozote holokavsta pri Evropski uniji.

II.

Dobro sodelujemo z okrog petdesetimi nemškimi župani za obnavljanje grobov umrlih Slovencev na področju tretjega rajha.

Izredno prijateljsko pa sodelujemo z nemškim mestom **Rudolstadt**, kjer je bilo leta 2006 ustanovljeno celo društvo za proučevanje prisilnega dela v tem mestu med drugo svetovno vojno.

Na gimnaziji v tem mestu so pisali o prisilnem delu Slovencev celo maturitetno nalogo. Mladi ljudje v tem mestu niso nič vedeli o tem, da so bila pri njih taborišča in da so bili izgnanci pri njih prisilni delavci.

Uspeli smo že zbrati za blizu 2000 imen umrlih Slovencev v izgnanstvu podatke o tem, v katerih krajih so umrli. Že zbrane podatke smo tudi objavili v posebni brošuri in jo bomo letos še razširili in ponovno objavili.

Na tem področju je največ naredila in uspešno organizirala 14 izletov v kraje izgnanstva ter sodelovala z več kot 50 nemškimi župani, Zdenka Kaplan.

Sodelujemo z nemškim veleposlanikom v Ljubljani in veliko smo si dopisovali z nemškimi kanclerji in vladnimi organi.

III.
Dobro sodelujemo z Zvezo izgnancev v Celovcu, ki vključuje izgnance in potomce Slovencev, izgnanih iz Avstrije leta 1942. Ta Zveza se je 29. 9. 2001 priključila Društvu izgnancev Slovenije.
Za slovenske izgnance, ki živijo na Hrvaškem pa smo ustanovili posebno Krajevno organizacijo DIS v Zagrebu.

IV.
Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 je uspelo, da je bila 19. decembra 2002 v Ljubljani podpisana Listina o sodelovanju Arhiva Republike Slovenije z največjo arhivsko ustanovo v Evropi, ki deluje v nemškem mestu Arolsen.
Ta ustanova razpolaga z več kot 45.000.000 kartotekami žrtev druge

svetovne vojne, med njimi hranijo tudi podatke o slovenskih izgnancih in prisilnih delavcih.
Ta arhivska ustanova v Bad Arolsenu je zelo dobro sodelovala z našim društvom in pomagala pri uveljavljanju pravic slovenskih izgnancev in drugih žrtev vojnega nasilja.
V.
Leta 2000 je nemški parlament sprejel zakon „Spomin, odgovornost in prihodnost“, v katerega Slovenija ni vključila podatke o slovenskih izgnancih, prisilnih delavcih v Nemčiji. Zato smo že 23. 11. 2000 organizirali tematsko konferenco o prisilnem delu slovenskih izgnancev in nanjo povabili predstavnike nemškega kuratorija, avstrijske vlade, mednarodni arhiv iz Bad Arolsen in

predstavnike mednarodne organizacije za migracije (IOM).
Dne 28. 2. 2001 smo podpisali Sporazum o sodelovanju DIS z Mednarodno organizacijo za migracije s sedežem v Ženevi in **preko njih smo uveljavljali in uveljavili odškodnine za 10.910 Slovencev, ki so skupno prejeli 30,600.000,60 evra.**
Naredili smo tudi sporazum s Skladom sprave Avstrije za odškodnine za 2.395 Slovencev, ki so prejeli skupno 5,562.382 evrov. Kako smo to dosegli, lahko preberete v knjigi, ki je letos izšla in jo lahko dobite na sedežu DIS.
Pri naporih za uveljavljanje odškodnin za prisilno delo nam je pomagal Mednarodni komite Rdečega križa v Ženevi in njen dolgoletni predsednik Cornelio Sammaruga.

V nemškem parlamentu pa je pobudo podprl Martin Day iz odvetniške skupine iz Londona. Potrdila o izgonu Slovencev pa je posredoval tudi arhiv iz nemškega mesta Bad Arolsen.
Napisala sem knjigo o tem, kako smo dosegli za slovenske izgnance odškodnine za prisilno delo.
O dejavnosti DIS in za potrebe DIS sem napisala več knjig in brošur, ki so v arhivu Dokumentacijskega centra DIS in pri krajevnih in območnih organizacijah DIS.
Na DIS imamo tudi brošuro z vsemi naslovi in prvimi stranmi vseh teh knjig in brošur.

Prof. Ivica Žnidaršič
predsednica DIS

O dejavnosti Društva izgnancev Slovenije 1941–1945

O hlevih

V Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 smo tudi v letu 2021 skrbeli za največje zbirno taborišče za izgon Slovencev, ki je bil v grajskih hlevih v Brestanici.
V taborišču smo uredili še del arhiva o izgonu Slovencev in del gradiv, kako smo uspeli zagotoviti odškodnine slovenskim izgancem in beguncem in drugim žrtvam vojnega nasilja. Imenovali smo tudi skrbnika tega arhiva in sklenili pogodbo z najbližjim sosedom, ki skrbi za zračenje taborišča.
V novembru letos pa smo izdelali tudi nova velika vrata v taborišče, ki so na levi strani taborišča. Sliko teh novih vrat objavljamo.

DIS je dal izdelati tudi nova velika vrata v taborišče v Brestanici. (Foto: V. Rostohar)

Grobovi slovenskih izgnancev v Neresheimu, precej so jih podrli, zato smo se borili za ploščo.

Velik uspeh Zdenke Kaplan, da je odkrila ploščo umrlih Slovencev v Neresheimu

Zdenka Kaplan si je od leta 1997 prizadevala, da bi prenehali uničevati slovenske grobove ob samostanu v Neresheimu.
Pisala je veliko pisem in telefonirala bivšemu vodstvu samostana ter županu. Organizirala je tudi izlete v Neresheim in z udeleženci pritiskala na vodstvo samostana, naj ne podirajo slovenskih grobov.

Zahtevala je več razgovorov s priorjem samostana, da bi rešili ta problem, vendar ni odgovarjal.
Ko pa je prevzel vodstvo samostana prior pater Albert. je bil takoj pripravljen narediti ploščo z imeni 23 Slovencev, ki so bili pri samostanu pokopani.
Zdenka Kaplan mu je posredovala imena in priimke tam umrlih Slovencev z vsemi podatki. Uspela je, da so priimki vpisani na plošči po slovensko z vsemi šumniki.
Zaradi težav s koronavirusom se otvoritve plošče nismo mogli udeležiti,

Plošča umrlim slovenskim izgancem je na desni strani pri vhodu.

LISTE DER VERSTORBENEN UND BEGRABENEN IN NERESHEIM:	
1. Josef ARH 26.02.1866, Cerklje 25.05.1945, Neresheim	14. Margareta KODEH 13.07.1856, Boštanj 21.07.1944, Neresheim
2. Jera ANDREJČIČ 13.12.1864, Lukovec pri Boštanju 09.01.1944, Neresheim	15. Alojzija KOLANDER 04.04.1892, Boštanj 26.11.1944, Neresheim
3. Johana BREGAR 30.03.1944, Neresheim 04.02.1945, Neresheim	16. Lucija KRAMŽAR 11.12.1879, Grobelcak Gde. St. Stefan 12.05.1945, Neresheim
4. Anna CIZEL 02.08.1878, Gde. Wisell 13.06.1943, Neresheim	17. Andrej LIPEJ 18.06.1872, Wisell 28.03.1944, Neresheim
5. Johan CIZELJ 30.12.1872, Wisell – Steiermark 26.06.1944, Neresheim	18. Anton MARTINČIČ 13.04.1865, Sertjanž 08.08.1943, Neresheim
6. Janez ČERNELČ 15.07.1867, Bistrica ob Sotli 06.06.1943, Neresheim	19. Anton NOVŠAK 12.08.1943, Neresheim 02.1944, Neresheim
7. Johan ČERNELE 06.07.1866, St. Peter 31.07.1944, Neresheim	20. Anton SINKOVIČ 23.12.1866, Lukovec pri Boštanju 26.10.1943, Neresheim
8. Johana DEBENC 29.04.1877, Sertjanž 25.07.1944, Neresheim	21. Anton ŠINKOVEC 03.06.1900, Boštanj 26.10.1943, Neresheim
9. Marija DOLINŠEK 02.02.1870, Sertjanž 26.02.1944, Neresheim	22. Ivana ŠTOJS 13.05.1869, Boštanj 26.10.1944, Neresheim
10. Angela GERJAK 01.01.1853, Wisell 29.11.1942, Neresheim	23. Marjan TOMAZIN 09.1943, Neresheim 12.1943, Neresheim
11. Marija GRAJSEK 08.07.1863, Lukovec pri Boštanju 09.02.1945, Neresheim	24. Marija ZEBLIČ 01.11.1857, Sertjanž 26.01.1942, Neresheim
12. Franz KNEZ 02.12.1871, Boštanj 22.11.1944, Neresheim	25. Marija ZEBLIČ Hince – Krmelj 1941, Neresheim
13. Jozefa KNEZ 10.01.1880, Videm Krško 13.12.1942, Neresheim	

Tak spisek umrlih Slovencev je Zdenka Kaplan poslala v Neresheim.

zato tudi nismo mogli vplivati na odločitev, kje je plošča postavljena.
Važno pa je, da je Zdenka Kaplan vztrajala, da so tam napisana in objavljena vsa imena, tudi tistih, ki so jim podrli grobove.

Tak je seznam imen na plošči v Neresheimu.

V Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 smo organizirali več seminarjev in tečajev, razvijali smo prapore in spominska obeležja o izgnanstvu

Ob 30-letnici delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 sem zbrala tudi podatke o tem, koliko seminarjev smo organizirali v našem društvu, koliko je bilo razvitih praporov in odprto obeležij o izgonu Slovencev.

Pomembni so bili seminarji za profesorje zgodovine osnovnih in srednjih šol, ki smo jih organizirali na gradu Rajhenburg in v Ljubljani, da smo jih na osem urnih seminarjih seznanili z okupacijo Slovenije in izgonom Slovencev. Ti seminarji so bili:

- 22. november 2003,
- 20. november 2004 in
- 27. marec 2013.

Na teh seminarjih je bilo več kot 250 profesorjev zgodovine in vsi so dobili potrdila o opravljenem 8-urnem seminarju o genocidni okupaciji, izgonu Slovencev in gradiva za pouk o tem

Seminarje za svojce smo začeli organizirati, da bi dobili čim več svojcev izgnancev in beguncev za delo v območnih in krajevnih organizacijah DIS.

Udeleženci so prejeli na seminarjih in tečajih precej literature o izgonu Slovencev in se seznanili z delovanjem DIS in organiziranjem pomoči ostarelim in osamelim članom DIS.

Seminarji in tečaji za svojce so bili:

- 14. novembra 2013,
- 25. oktobra 2014,
- 05. decembra 2015,
- 14. maja 2016 in še nekaj jih je bilo.

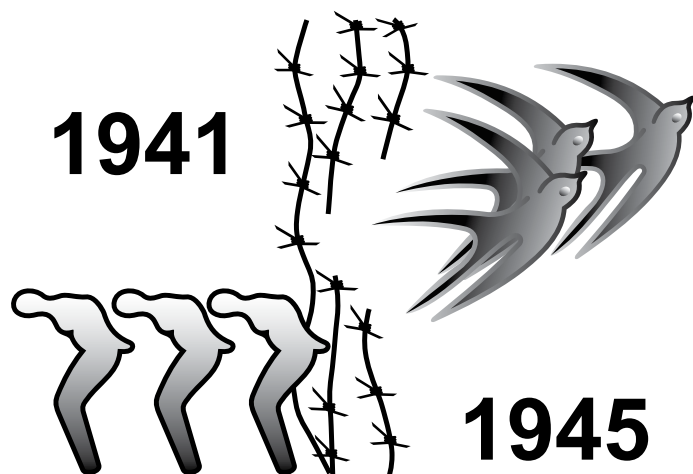
O teh seminarjih in tečajih smo pisali v Vestnikih DIS in o tem seznanjali tudi območne in krajevne organizacije DIS.

Zadovoljna sem, da še vedno dobro deluje 80 krajevnih organizacij DIS in da kljub starosti članstva DIS in vodstev DIS ohranjajo dejavnost in se povezujejo.

Del udeležencev na prireditvi na Bučki 6. novembra 2021 o napadu partizanov na nemško postojanko v župnišču na Bučki v začetku novembra 1941. Slavnostni govornik je bil predsednik Zveze borcev Slovenije Marijan Križman. (Foto posredoval Janko Škoporc)

DRUŠTVO IZGNANCEV SLOVENIJE

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je bilo ustanovljeno 9. junija in je v letu 2021 obeleževalo že 30-letnico delovanja o ohranjanju zgodovine izгона Slovencev med drugo svetovno vojno in uveljavljanja statusa in pravic slovenskih izgnancev in beguncev.

Društveni prapori

Zanimivo je, da smo uspeli skupaj s krajevnimi organizacijami razviti kar **35 praporov** krajevnih organizacij DIS in svoj prapor ima tudi Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945. Praporščaki so nastopali na vseh večjih prireditvah DIS. Praporščaki pa nosijo prapore tudi za umrlimi izgnanci.

Odkritje spomenikov in plošč

Postaviti smo uspeli tudi 33 spomenikov, plošč in obeležij o izgonu Slovencev, umrlih v izgnanstvu in obeležij ob okupacijski meji Nemčije, Italije in NDH.

Pa ne samo to, izdali smo tudi brošuro z vsemi odkritimi spomeniki, obeležij in ulicami in trgi.

Doslej je izšlo 145 številčk Vestnikov DIS, v katerih je pomembna dokumentacija in številni podatki o 30-letni dejavnosti delovanja Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in območnih in krajevnih organizacij DIS. Vsaka številka Vestnika DIS je po vsebini unikatna in vredna ohranjanja kot tudi knjige in brošure, ki smo jih nekateri pisali v težkih razmerah in pripravljali za uveljavljanje pravic izgnancem in beguncem.

Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica DIS

. Iz dejavnosti KO DIS. Iz dejavnosti KO DIS.

Občni zbor Območnega odbora DIS Ruše

Del udeležencev občnega zbora območne organizacije Ruše, 9. 10. 2021

Vsoboto, 9. 10. 2021, smo se zbrali člani Območnega odbora DIS Ruše na rednem občnem zboru. Predstavili smo bilanco

našega odbora in bilanco Društva izgnancev Slovenije 1941–1945. Bilance so bile potrjene že spomladi tako, da smo sedaj podali obrazložitev.

Dogovorili smo se, da bomo imeli občne zборе v spomladanskih mesecih. Opozorili smo člane, da nam je vrnjeno zdraviliško zdravljenje.

Sicer so vsi člani o tem informirani, ker vsi prejemaajo Vestnik.

Prisotna je bila Ksenja Novak, ki je na upravni enoti Ruše zadolžena za izgnance in vojne veterane. Povedala je, da se postopki vlečejo in da je treba hitro oddati vloge.

Finančno pomoč smo dobili od občin Ruše, Lovrenc na Pohorju in Selnice ob Dravi. To je vse hvale vredno.

Po zaključnem uradnem delu smo imeli kosilo in prijateljsko druženje. Pogovor je nanese tudi na težke čase, ki smo jih preživljali med drugo svetovno vojno.

Predsednik OO DIS Ruše
Pavel Fabrici dr. vet. med.

KO DIS Ptuj

Hvala za prejeto pošto v mesecu septembru. Vsebinsko smo prebrali in komentirali na našem sestanku izvršnega odbora DIS Ptuj dne 22. 9. 2021.

Veseli smo Vaše aktivnosti, Vašega prizadevanja, da bi nam Nemčija vsaj delno povrnila škodo. Vprašanje je tudi, kaj bo storila naša vlada glede zakona o gmotni škodi.

Pregledali smo tudi seznam naročnikov Vestnika, ker ni nobenih

sprememb, vam nismo pošiljali poročila. Smo pa že dobili nov izvod z zelo zanimivo vsebino. To pa je bilo opravljeno veliko delo. Hvala vam.

Upam, da se bomo letos lahko več družili, a nam zaradi koronavirusa slabo kaže.

Lepo Vas pozdravljamo in Vam želimo vse dobro.

Marjeta Vaupotič
predsednica KO DIS Ptuj

. Iz dejavnosti KO DIS. Iz dejavnosti KO DIS.

Iz KO DIS Polšnik

Udeleženci občnega zbora KO DIS Polšnik, 24. 10. 2021

V nedeljo, 24. 10. 2021, smo imeli občni zbor KO DIS Polšnik v gostilni Juvan na Polšniku. Na občnem zboru se je zbralo 18 članov in 4 gostje. Pregledali smo vsa poročila za preteklo leto in se dogovorili, kaj bomo naredili v naslednjih mesecih, če nam bo dopuščalo zdravje. Po končanem občnem zboru smo imeli manjšo pogostitev, ki nam jo

je pripravila Krajevna skupnost Polšnik. Vsi smo bili zelo veseli, da nam je uspelo izpeljati občni zbor v teh časih. Predvsem pa je bilo pomembno to, da smo se videli in obujali tako lepe kot slabe spomine. Hvala vsem, ki nam tako ali pa drugače pomagata pri obstoju društva.

Barbara Bučar

Iz KO DIS Celje

Polaganje venca pred spominsko ploščo (28. 10. 2021)

Nekaj dni pred dnevom mrtvih, 28. 10. 2021, smo se zbrali člani odbora Društva izgnancev Celje pred spominsko ploščo pri Celjskem domu. Predsednica društva Karmen Bailat je položila cvetlični aranžma pred spominsko ploščo v

spomin umrlim v izgnanstvu. Ob tej priložnosti smo obujali spomine na leta 1941–1945, ki je bil najtežji čas slovenske polpretekle zgodovine.

Tekst in foto
Leon Bratina

Iz KO DIS Sevnica

Ob občinskem prazniku smo se 27. oktobra 2021 sestali predsedniki vseh petih krajevnih organizacij DIS v občini Sevnica in se informirali o delu v teh težkih časih.

Dne 30. oktobra 2021 pa smo se zbrali predsedniki KO DIS na prireditvi ob 80. obletnici izгона na

Murencah ob prazniku Krajevnih skupnosti Šentjanž.

Redno sodelujemo tudi s predsednico DIS.

Vincen Zelezina
predsednik koordinacije
DIS v Sevnici

OO DIS Trebnje v prednovoletnem času obdaruje člane, starejše od 80 let

Tudi v letošnjem letu se OO DIS Trebnje pripravlja na obdaritev starejših članov na simbolični ravni v mesecu decembru. Gre predvsem za to, da se ob tej priložnosti izvede obisk in izmenja nekaj besed. Še zlasti v teh težkih časih je vsaka lepa beseda še kako dobrodošla. S tem projektom že vrsto let december naredimo prijetnejši. Gre za obdaritev članov, ki so starejši od 80 let. Že vrsto let pri tem projektu sodelujejo Mihaela Peskar, ki pripravi simbolična darila in jih tudi zapakira. Pri sami distribuciji pa sta ji v pomoč zlasti Ivan Medvešek ter tudi Majda Zarabec. Letos je na pomoč priskočila tudi Fani Avguštinčič.

Ob tej priložnosti vsem članom OO DIS Trebnje izrekamo dobre želje ob božično-novoletnih praznikih ter srečno v letu 2022, ki je pred vrati.

Mag. Gregor Kaplan

Anica Kržan, jubilantka, in Mihaela Peskar, članica odbora OO Trebnje
(Foto: mag. Gregor Kaplan)

Darila za najstarejše člane DIS v območni organizaciji DIS Trebnje

V razmislek slovenskim izgnancem in beguncem

Doslej nobena Vlada RS niti Državni zbor RS nista sprejela predloga zakona o povračilu vsaj simbolične vojne škode izgnancem in beguncem. Tudi sedanja Vlada RS je odgovorila, da zakona ne bo vložila.

Vse kaže, da ta zakon ne bo sprejet, dokler ne bo med poslanci v DZ vsaj kdo, ki pozna problematiko vojne škode.

Volitve v Državni zbor RS so predvidene v aprilu 2022.

Slovenski izgnanci in begunci, prijatelji DIS in drugi imate možnost, da na volitvah podprete tisto stranko, ki bo imela med kandidati za poslance DZ tudi kakšnega potomca izgnancev in ki pozna problematiko vojne škode in ki že sodeluje z Društvom izgnancev Slovenije. Če želite, da se ohranijo pravice in uveljavi še pravica za izgubljeno premoženje, upoštevajte nasvet, ki vam ga dajemo.

Zato razmislite, komu boste dali svoj glas na volitvah.

Višina članarine DIS in prispevka za Vestnik za leto 2022

Članarina DIS za leto 2022 ostane enaka, to je **10 EUR**.

Tudi prispevek za Vestnik za leto 2022 ostane enak, to je **6 EUR**.

Krajevne in območne organizacije DIS lahko zbirajo od članstva DIS za svojo dejavnost še dodatne prispevke.

Prosimo člane DIS in prejemnike Vestnikov DIS, da poravnajo te obveznosti po položnici, pošti ali osebno, ko bo to mogoče.

. Iz dejavnosti KO DIS. Iz dejavnosti KO DIS.

Izlet članov OO DIS Škofja Loka na Dolenjsko

V tem letu smo pripravili in organizirali izlet z avtobusom na Dolenjsko v četrtek, 12. avgusta 2021. Ogledali smo si Deželo kozolcev v Šentrupertu in Muzej Lojzeta Slaka v Mirni peči. Izleta se je udeležilo 39 članov.

Najprej smo si v Šentrupertu ogledali Deželo kozolcev, ki je prvi muzej na prostem s kozolci. Vodič nam je predstavil 19 različnih sušilnih naprav – kozolcev, ki izvirajo iz Mirnske doline, le ena je iz okolice Ivančne Gorice. Namen postavitve je prikaz razvoja kozolcev v časovnem, prostorskem in socialnem pomenu od preprostih sušil do razvojno bogatih oblik dvojnih kozolcev – toplarjev. Muzej se razprostira na 2,5 ha urejenih površin in ima 1 km dolgo mrežo sprehajalnih poti. V muzeju je najstarejši »Lukatov toplar« z letnico 1795, kar ga uvršča med najstarejše ohranjene dvojne kozolce pri nas in na svetu.

Pot nas je potem vodila v Mirno peč, kjer smo si ogledali Muzej Lojzeta

Slaka in čebelarški oddelek tega muzeja. Na razstavi je s pisnim in slikovnim gradivom predstavljeno delo mirnopoškega rojaka Lojzeta Slaka.

Nato smo si ogledali še interaktivni paviljon Čebelji svet, ki je sestavni del tega muzeja.

Paviljon sestavljajo 6 m dolge in 3 m visoke kupole, ki so zgrajene iz lesenih šesterokotnikov (čebeljih celic). Kupole predstavljajo čebelje satove.

Rahlo utrujeni od ogledov dveh muzejev in vročega dneva smo se odpeljali na kosilo v Trebnje, kjer smo s petjem zaključili potepanje na Dolenjskem in se po isti poti vrnil domov.

Vsi člani smo bili zadovoljni z izletom, saj smo si izbrali muzeje, ki nas spominjajo tudi na našo življenjsko pot in kar je še posebnost tega izleta, da smo ga izpeljali še v relativno varnem obdobju koronavirusa.

Rudi Zadnik

Predsednik OO DIS Škofja Loka

Ogled kozolcev v Šentrupertu 12. 8. 2021

Iz KO DIS obala

Del članov DIS na razstavi Exodus.

KO DIS »Obala« Koper, Izola, Piran in Ankanan smo obeležili pomembni obletnici – 80 let izгона Slovencev v taborišča tretjega rajha in v države, ki so ga podpirale.

Nam pa je bilo otroštvo ukradeno, ukradeno za igro, otroške sanje in šolanje v domačem jeziku. Vse prežgodaj smo postali odrasli! Po 2. svetovni vojni smo se vrnil na porušene domove. Bilo je težko, a takrat nam je svoboda pomenila največ! Biti doma! Delati brez ukazov in komande. Prav zares – svoboda je zares »zlata« in njene pridobitve nas opominjajo – nikoli več vojne!

30-letnico ustanovitve našega društva smo obeležili z obiskom razstave Exodus v Piranu in Portorožu ter si ogledali gledališko predstavo Objemi.

Razstava Exodus prikazuje trpljenje beguncev na poti iz Afrike v Evropo,

ki ga lahko primerjamo z našim trpljenjem ob izgonu pred 70 leti. Bosanski slikar Safet Zec je sam doživel dvakratno nasilje nad civilnim prebivalstvom v Sarajevu, prvič v 2. svetovni vojni in potem ponovno leta 1992.

Tragična zgodba sarajevskega para Admire Ismić in Boška Brkića, ki je na razstavi predstavljena na 37 slikah, je navdihnila Toneta Partljiča, da je napisal besedilo za predstavo Objemi. Besedilo interpretira sam avtor ali pa ga interpretira njegova hči Mojca Partljič. K uspešni izvedbi so prispevali tudi domačini. Sodelovali so mladi glasbeniki, baletna plesalca, režiser in tako obogatili resnično zgodbo sarajevskega Ramea in Julije. Predstava z zelo močnim čustvenim nabojem se nas je globoko dotaknila.

KO Koper, Izola, Piran in Ankanan

Osemdeset let od izгона Radečanov med 2. svetovno vojno

Večina prebivalcev Radeč in okolice (bili so v nemški zasedbeni coni) so bili 6. in 8. decembra 1941 izgnani iz svojih domov. Imamo izredno srečo, ker je neznan uradnik na občini Radeče vodil natančno evidenco vseh izseljenih (izgnanih) prebivalcev Radeč in okolice. V posebni knjigi je sestavljen spisek generacij (priimek, ime, kraj, hišna številka, sorodstveno razmerje do članov družine, datum izselitve). Zapisanih je 988 imen. Seveda je to le del žrtev, saj so se nekateri izognili izgonu s preselitvijo v Loko pri Zidanem Mostu ali drugam na varnejše območje (levi breg reke Save), nekateri v času izгона niso bili dosegljivi. Rešitve so bile različne. Upravičena je torej domneva o več kot 1/3 izselitvi (izgonu) vsega prebivalstva.

Čas izгона je zajemal jesen 1941 in pomlad 1942. Tudi izraz "izseljenci" je zavajajoč. V "RAZGLASU O PRESELITVI" se resnično uporablja ta izraz, ker pa so praktično vsi odšli brez premoženja, čeprav jim je bilo

zagotovljeno nadomestilo zapuščenega premoženja, setoninikdar dogodilo. Šlo je torej za izgon, namestitve v nove kraje v stare odslužene objekte ali zasilne barake. Državljanske pravice so jim bile omejene – zato smo bili IZGNANCI.

Skozi Radeče so vozili številni vojaški kamioni z izgnanimi Slovenci iz Štajerske na Hrvaško. Številčnejši transporti so bili namenjeni po železnici v Srbijo.

Nimamo podatkov o številu umrlih Radečanov v izgnanstvu, verjetna ocena pa je med 200 in 300 izgnancev. Zanesljiv podatek je 43 rojenih otrok našim izgnancem. Če tem prištejemo še novorojence tudi ostalih naših izgnanih, je številka preko 60 potomcev.

Kosti naših izgnancev so najštevnejše v severnem in južnem delu Nemčije, so pa tudi drugje.

Povratak v domovino po končanem 4-letnem izgnanstvu je bil največji v jeseni 1945. Občina Radeče ima na ta dan razglašen občinski praznik. To daje neko zadoščenje za prestando trpljenje in gorje.

Dosedanja prizadevanja so omogočila res minimalno nadomestilo za prestando gorje. Morali pa bomo storiti mnogo več za razširitev vedenja o grozodejstvih in trpljenju ljudi, ki niso bili nič krivih za nespametne politične odločitve "velikih".

Vsem, ki ste preživeli vojno in po vojno obdobje, se za vaše življenjsko delo najtopleje zahvaljujemo.

KO DIS Radeče

Predsednica Marinka Bregar

VEČERNA ZARJA

Čas neusmiljeno beži,
prinaša starostne težave,
besede nam uhajajo,
ni dosti več presoje prave,
le slike iz otroštva
živo v spomin prihajajo.

»Družino mojo so odgnali,
rodno vas do tal požgali!«
Ves teden je nebo žarelo
v daljavo čez Grmače,
ta pripoved nevesela
v ušesih večno bo zvenela
na kraje drage mi domače.

Zdaj nič, prav nič ne manjka mi,
hvaležna sem za blagostanje,
le svet se zmedeno vrti,

boj za oblast nam ruši sanje
in strah poganja v kosti
občil nestrpnost brbotanje.

Še korona je med nas prišla
in glej ga, glej ga vraga,
pol' moje domovine
odklanja preventivo,
nobena prošnja ne pomaga.

Tako se zdaj ta svet vrti,
zdrava pamet, le kje si?

Anka Marzidovšek
KO – DIS Radovljica

Radovljica, 7. 12. 2021

. Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti .

Obiski jubilarov OO DIS Trebnje

Jubilanti iz Območne organizacije DIS Trebnje

Člani odbora Območne organizacije DIS Trebnje so v sestavi Mihaela Peskar, Ivan Medvešek in predsednik Gregor Kaplan obiskali jubilarne nad 90 let in jim pri tem, ob njihovem jubileju, zaželeli veliko zdravja in osebne sreče ter da bi tudi v prihodnje ostali aktivni člani DIS. Jubilanti, ki so praznovali 90 let, so:

Anica Kržan -Trebnje, Stane Pančur - Mirna, Repše Franc - Most pri Mokronogu.

Okrogel jubilej pa je letos slavil tudi član odbora Ivan Medvešek. Vsem jubilarom ob tej priložnosti še enkrat izrekamo voščilo in dobre želje.

mag. Gregor Kaplan

90-letnica Zofija Sinkovič

Zofija Sinkovič (prej Vrščaj) iz Krškega je v novembru 2021 praznovala 90. rojstni dan. Kot 10-letna deklica je bila novembra 1941 skupaj s starši, brati, sestro in babico izgnana iz rodne kraja Leskovec pri Krškem v nacistično Nemčijo. Zbirališče izgnancev iz Posavja je bilo v grajskih prostorih Rajhenburga. Vsa leta vojne je preživela v različnih delovnih taboriščih. Zgodbe tega trpkega življenja je potem doživeto opisovala svoji družini. V zadnjem času živi v domu starejših občanov. Njen večni optimizem in humor še vedno opogumljata in radostita vse njene bližnje.

Danes sem kot njena potomka tudi jaz včlanjena v DIS in prejemam Vestnik.

hči Darinka Pučnik

Zofija Sinkovič - 90-letnica, članica DIS iz Leskovca pri Krškem

Jubilanti iz KO DIS Radeče v letu 2021

Vsem jubilarom smo poslali čestitke in opravili tudi telefonske pogovore ter jim zaželeli zdravja in dobrega počutja.

Naše jubilarne predstavljamo v nadaljevanju.

Fanika Rodič se je rodila 3. 10. 1921 in je praznovala 100 let. Bila je begunka, saj se je njena družina preselila v Loko pri Zidanem Mostu, ki ni bila nemška zasedbena cona za izgon v Nemčijo.

Alojzija Krajšek, ki se je rodila 10. 5. 1931, je letos praznovala 90 let. S številčno družino je bila najprej izgnana v Neuzatz, nato pa še v druge kraje v Nemčiji.

Ljudmila Trebežnik se je rodila 10. 10. 1931 in tako praznovala 90

let. Celotna družina je bila izgnana v Nemčijo, najprej v Mannheim, nato v Schwabisch Hall in še druge kraje.

Karl Bregar se je rodil 6. 11. 1931 in je praznoval 90 let. Bil je izgnan z družino v St. Peter pri Freiburgu in druge kraje.

Angela Stopič se je rodila 30. 12. 1931 in bo praznovala 90 let. Z družino je bila izgnana v Isny.

Prva postaja vseh 4 izgnancev je bila zbirno taborišče v Rajhenburgu, kjer so jim najprej "podelili" svetince s številkami, nato pa z živinskimi vagoni odpeljali na dolgo pot v neznano.

Marinka Bregar

100 let Milke Zagorc

Novembra je Milka Zagorc slavila 100. rojstni dan.

V Domu starejših občanov Krško je dne 26. novembra dočakala 100-letnico svojega plodnega življenja Milka Zagorc, članica Društva izgnancev Krško.

Zaradi razmer v domu (COVID-a) so jo počastili s svojo navzočnostjo in ob kratkem kulturnem programu nazdravili sorodniki, župan občine Krško, predsednik DIS Krško Alojz Jelovšek, predstavniki Rdečega križa, krajevne skupnosti ter predstavniki doma.

Njen recept za dolgo življenje je bila dobra volja in kdaj pa kdaj kakšna dobra kapljica.

Alojz Jelovšek

95-letnik Stanko Trupej

Stanko Trupej je praznoval 95 let.

Naš član Stanko Trupej iz Sevnice je 29. oktobra praznoval 95. rojstni dan.

Vsako srečanje z njim je prijetno. Bistrost duha in dobra telesna moč sta njegova stalna spremljevalca na vsakodnevni pohodih ob Savi, po mestu in zlasti čudoviti okolici. Ubravnost in razumevanje njegove družine sta nedvomno pripomogli k njegovi častitljivi starosti.

Na njegovem domu, na Planinski 22, smo ta dogodek praznovali skupaj z njegovo hčerko in zetom.

Zaželeli smo mu še naprej trden korak in veliko blagodejne harmonije v življenju z družino.

Predsednik KO DIS Sevnica
Vincenc Zalezina

Visoki jubilej Milke Senčar

Milka Senčar iz Krmelja je 16. avgusta 2021 praznovala 90. rojstni dan.

Milka Senčar je bila ustanoviteljica KO DIS Krmelj-Tržišče, ki ga je uspešno vodila kar 10 let. Z znanjem in vztrajnostjo se je zavzemala za uveljavljanje pravic beguncev in izgnancev, med katerimi so bili tudi Krmeljčani, izgnani iz Krmelja med nemško ofenzivo 22. oktobra 1943. Za svoje požrtvovalno delo je Milka Senčar prejela priznanje DIS, ki ji ga je izročila Ivica Žnidaršič, predsednica DIS.

Na srečanju v gostišču Barbara so se zbrali in ji čestitali župan občine Sevnica Srečko Ocvirk, predsednica KO Rdečega križa Krmelj Milena Bregar, aktivistka RK Jožica Knez, predsednica KS Krmelj Klementina Žvar, predsednica KO DIS Krmelj-Tržišče Ana Hočevnar, član odbora KO DIS Krmelj-Tržišče Marjan Zaman, ravnateljica Osnovne šole Krmelj Gusta Mirt in novinar Pavel Perc.

Slavljenka Milka Senčar v družbi gostov ob njeni 90-letnici.

Želimo ji še veliko zdravih in srečnih dni.

Odbor KO DIS Krmelj Tržišče

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednik:
Albin Pražnikar, Zagorje
Biserka Marolt Meden, Ljubljana

Člani:
Teodor Colnar, Ankaran
Majda Cvetanovski, Maribor
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Sabina Godnič, Komen
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
mag. Gregor Kaplan, Trebnje
Ivan Kunej, Kozje
Ana Pirc, Leskovec
Albin Pražnikar, Izlake
Stanislava Račič, Ljubljana
Milan Skledar, Ljubljana
Marjan Špegelj, Muta
Rudi Zadnik, Škofja Loka
Marija Žnidar, Kamnik

SVET DIS

dr. Janko Prunk, Ljubljana, predsednik
mag. Franc Žnidaršič, Trebnje
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Hilda Marc, Ljubljana
ing. Vladimir Rostohar, Krško

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
Karl Levak, Artiče
Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

Emilija Držanič, Brežice
Terezija Repovž, Šentjanž
Alojz Voščun, Petišovci

ČASTNI ČLAN DIS

mag. Franc Žnidaršič, Trebnje

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Lektorica:
Brina Devetak

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
telefon: 01 434 48 80
051 383 232
telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bled Marija ROŽIČ	22.09.1941	30.10.2021
KO DIS Boštanj Marjan KOZINC Ana PEŠEC Anton VRTOVŠEK Anton ŽNIDARŠIČ	18.11.1937 11.07.1940 20.01.1940 28.11.1943	08.02.2021 02.12.2021 22.11.2021 20.10.2021
KO DIS Brestanica Anica PLANINC	24.07.1938	17.11.2021
KO DIS Bučka Marija VENE Anton KRAŠOVEC Kristina LEKŠE	01.07.1933 22.04.1938 25.11.1929	03.10.2021 30.11.2021 15.06.2021
KO DIS Celje Karl POLŠAK	06.11.1930	29.10.2021
KO DIS Cerklje ob Krki Alojz BOŽIČ Vida JAVORNIK Ana JUREČIČ Ludvik ZAKOVŠEK	25.04.1939 01.05.1942 11.07.1929 14.06.1927	07.11.2021 19.04.2021 07.2021 16.09.2021
KO DIS Čatež ob Savi Jože TOMŠE	01.03.1928	08.11.2021
Umrlí KO DIS Globoko Pišcece Ivan BREGAR Stanko BRINOVEC Stanislav FILIPČIČ Anton HOTKA Sonja MOLAN Marija POČEK Rozalija RAJTERIČ Marjan RESKAR Nada SOTOŠEK Cecilija ŠEKORANJA Vinko ŠUŠTERŠIČ Franc VENE Franc ZIDARIČ	13.01.1927 03.12.1926 11.11.1935 27.04.1944 1936 08.05.1934 10.04.1943 1930 25.12.1933 06.02.1931 09.09.1936	10.02.2021 07.02.2021 09.07.2021 17.11.2021 24.11.2021 06.12.2020 17.11.2021 17.12.2020 25.10.2020 02.2021 02.02.2021 24.01.2021 31.01.2021
KO DIS Hrastnik Marija OBLAK Terezija PUCELJ	18.08.1939 22.03.1942	08.11.2021 03.10.2021
KO DIS Jesenice Nada PAVLOVIČ Antonija POSUŠEN	22.04.1933 21.05.1940	10.2021 01.05.2021
KO DIS Kamnik Eva VERSTOVŠEK	26.10.1927	12. 2021
KO DIS Kočevje Anton JALOVEC Vlado MUHVIČ Anton SEDLAR Felix ŽAGAR	13.08.1934 27.02.1935 05.06.1930 13.12.1935	25.10.2021 23.06.2021 29.11.2021 11.11.2021
KO DIS Komen Ida CROCIATI ŠTOLFA Margarita LOZEJ Emil Milan PAVLIN Anica ŠVAGELJ	12.05.1926 08.02.1936 09.03.1937 17.09.1924	28.06.2021 12.10.2021 05.11.2021 05.07.2021
KO DIS Krško Ljudmila KOCJAN Božidar PIRC Leopold STANKO	1932 1937 04.09.1926	15.10.2021 27.11.2021 04.10.2021
KO DIS Leskovec Janez ARH Terezija BUČAR Marija HOČEVAR Marija LEVIČAR Martin RESNIK Ana VOGLAR Rozalija VOLK	31.05.1936 23.02.1932 02.12.1935 06.09.1935 08.09.1939 28.08.1931 04.09.1930	23.07.2021 02.09.2021 31.07.2021 09.07.2021 14.09.2021 31.08.2021 04.07.2021
KO DIS Ljubljana Bežigrad Vinko BEDENK Ana PERUCI – ZOREC Ana STOPAR	24.01.1935 05.05.1929 19.07.1928	10.11.2021 07.12.2020 22.10.2021
KO DIS Ljubljana Šiška Adolf KOS Frančišek METELKO Hermína SERŠEN	26.03.1936 27.12.1930 04.06.1940	01.12.2021 16.10.2021 06.11.2021

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Vič Rudnik Frančiška ŠTEBLAJ	15.01.1935	29.09.2021
KO DIS Maribor Pobrežje Ana CVIKL	28.05.1928	03.12.2021
KO DIS Murska Sobota Jože ŽABKAR	31.12.1920	11.2021
OO DIS Muta, Podvleka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica Danilo ŠPES	14.04.1937	03.11.2021
KO DIS Novo mesto Justina ŠETINA	24.02.1941	21.10.2021
KO DIS Radeče Branko BREGAR Franc PIŽMOHT Marija STRNIŠA Zvonko VODIŠEK Ludvik ZAJC	27.05.1931 23.03.1937 23.03.1935 04.05.1932 13.08.1931	10.09.2021 11.10.2021 02.10.2021 27.10.2021 28.10.2021
KO DIS Sevnica Franc URBANČ	28.08.1931	09.09.2021
KO DIS Šentjanž Marija PETAN	17.01.1926	14.10.2021
OO DIS Škofja Loka Viktorija BERNIK Breda BLAZNIK Roman TRŽAN	20.09.1926 21.01.1928 09.08.1930	04.12.2021 03.11.2021 29.10.2021
KO DIS Trebnje Valentin OŠTIR	27.01.1936	06.11.2021

Želite donirati 0,5 % dohodnine DIS

Če želite donirati Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 0,5 % dohodnine namesto državi, izpolnite in pošljite spodnji obrazec na davčni urad do 31. decembra 2021.

Hvala lepa.

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

(pristojni davčni urad, izpostava)

ZAHTEVA
za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca							Odstotek (%)	
Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 Linhartova cesta 13, 1000 Ljubljana	8	4	7	8	0	3	4	7	0,5

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca